

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'כח

ערב שבת קודש
פרשת מצורע
ה' בניסן התשע"ד

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

* נזהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה
אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה.⁴⁰
* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה⁴¹,
ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות
ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים
בה לחיתוך מאכלים.
* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג')
בפסח.⁴²

(40) בס' 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש
הקולפים ואוכלים את המאכל. ולענין כלי, כתב שנמנעים משימוש
בו אף בדיעבד באותה שנה.
(41) למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וישנם שגם חסה אינם
אוכלים מחוץ למרוח וכורך בליל-הסדר.
(42) שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא
עיבוד הבעיה היא האננים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיה
לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקזה וחומרי-טעם, שעלולים
להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר
שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב
ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח.³⁷
* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל
(ומאפה) הדומים למאכלי חמץ.³⁸
* לפני פסח מבשלים ומסננים בבד את הסוכר
המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו.
יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם ואינם
אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו
בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה
לרבים.³⁹

(37) מליל-הסדר תשל"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר
מנהגי חב"ד' עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו
בטעות שהוא 'קניידלאך' - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז. (וראה
סיפור זה גם ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).
(38) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד.
(39) 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שו. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חב"ד'
עמ' נ ואילך. ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו
אוהב שמחקים אותו בזה.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

**החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת -
לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר**
הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את
שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות
באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות
ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוך
• הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בניסן ה'תשע"ד - י"א בניסן ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בניסן	ה' נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' גזילה ואבידה פרק טז.	מ"ע רכ. ריח. מל"ט שנה. מ"ע ריט. מל"ט שנט.
ש"ק	ה' בניסן	ה' סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יז.	מ"ע רכג. מל"ט קד.
א'	ו' בניסן	פרק ד. פעמי הכן וגו'. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. ה' איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יח.	מל"ט קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.
ב'	ז' בניסן	פרק ג-ה.	ה' חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ט שלו. שלה. שלו. שלח. שלט.
ג'	ח' בניסן	פרק ו-ח.	פרק ב.	מל"ט שמ. שמא. שמב. שמג. שדמ. שמה.
ד'	ט' בניסן	פרק ט-יא.	פרק ג.	מל"ט שמח. שמש. שני. שנא.
ה'	י' בניסן	פרק יב-יד.	פרק ד.	מל"ט שנב. שמו. שמו.
ו'	י"א בניסן	פרק טו-יז.	פרק ה.	מל"ט נב. נג. נה. נד. שנד. שס. שסא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ד' בניסן	4:23	5:13	5:35	6:33	9:33	12:44	1:16	7:02.0	7:26
ש"ק, ה' בניסן	4:21	5:11	5:33	6:32	9:32	12:44	1:15	7:02.7	7:27
א', ו' בניסן	4:19	5:10	5:32	6:31	9:32	12:44	1:15	7:03.3	7:28
ב', ז' בניסן	4:18	5:09	5:31	6:29	9:31	12:43	1:15	7:04.0	7:28
ג', ח' בניסן	4:16	5:07	5:29	6:28	9:30	12:43	1:15	7:04.7	7:29
ד', ט' בניסן	4:15	5:06	5:28	6:27	9:29	12:43	1:15	7:05.4	7:30
ה', י' בניסן	4:13	5:04	5:27	6:26	9:29	12:42	1:14	7:06.1	7:31
ו', י"א בניסן	4:11	5:03	5:26	6:24	9:28	12:42	1:14	7:06.8	7:31

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדחיז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדחיז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש	הדחי"נ	צה"ש
מצורע	6:25	7:38	6:40	7:40	6:32	7:40	6:42	7:40
אחרי / שה"ג	6:30	7:43	6:45	7:46	6:37	7:46	6:47	7:45

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מול: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03*9607588, פקס: 03*9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

מצד החינוך – גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרורה.²³

* נזהרים משתיית יי"ש בפסח.²⁴

* כשהסירו את החותמות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פוחתן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא יגע בין עצמו.²⁵

* הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא שטפו את הביצים לפני פסח.²⁶

* זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת [וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל] מחשש תערובת חמץ.²⁷

* רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו".²⁸ נזהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* הצמח צדק אסר אכילת צנון בפסח, בלי מתן טעם.²⁹

23 'התועודיות' תשמ"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה. ואף בנושא קטניות, אף שאדה"ז (תנג ס"ג) מוזכרו רק כמנהג, מסתבר שעדיף להאכילם 'שרויה' שהחשש בו רחוק ורק ממידת חסידות (והרי באחש"פ מקילין בזה), על פני קטניות שהמנהג ברור לאיסור (כך פסק ונהג בביתו הרה"ח ר' אברהם צבי הכהן ע"ה מירושלים ת"ו. וכנראה שיש מרבני אנ"ש כיום הסוברים אחרת, וז"ע אם יש לדעתם מקור נאמן. וראה בשו"ת קנין תורה ח"ב סי' פ. פרדס חב"ד גיליון 17 עמ' 175).

24 לחששות שבו, ראה שו"ע אדמוה"ז סי' תנא, מד. שו"ת הצמח צדק או"ח סו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרותו – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נד וש"ג, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהנאה ממנו.
 25 לקוטי דיבורים עמ' 846.

26 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מליקוטי סיפורים עמ' רסא. ומביא שם שכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע הקפיד על הבהורים בליובאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שע"ג הביצים, ומשווקים בסימון מיוחד במספר כוכביות.

27 ספר המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר חב"ד בנידון בכפר חב"ד גיליון 759 עמ' 64).

28 'היום יום' כ' ניסן. ספר המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אינחנות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר השיחות תש"ה עמ' 91 ועוד. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סז, וש"ג.

29 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבחי המועדים תשנ"ג עמ' 195).

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח.³⁰
 * כנראה הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבותינו).³¹

* הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח.³² (מזה נראה שאין חשש בעצם השימוש בחלב, אבל אלה הנהגים מאכילת מוצרים תעשייתיים, נמנעים גם מחלב ומוצריו, כשאינם תוצרת בית).

* בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בשפתן.³³

* אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל מוצרי חמץ.³⁴

* בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח – "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן".³⁵

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט.³⁶

* בס' 'תשב"י' ועוד מובא, שיש הנמנעים

30 שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

31 שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. במקום אחר פורסם מפי המש"ב ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנחסה בבית. 'באוצר' בעמ' הנ"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהור"י צ"נ – מובא בעמ' נו.

32 מפי הרה"ח בנימין שי' קליין ('תשורה', נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). ו"א שגם אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהור"י צ"נ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו אות ו ועמ' נג אות י.

33 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל נחמן הכהן ע"ה בשם הרה"ח ר' שאול דוב זיסלין ע"ה.

34 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מהרה"ג ר' יעקב לנדא ע"ה.

35 לקוטי שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם לדרכי חיים ושלום' ה' פסח סי' תקעב, שבעל המנחת אלעזר נהג כן (וע' ס' 'מהר"ל – מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ו אות צז).

36 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו. ויש יחידים מאנ"ש הנוהגים בזה גם כיום.

כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסנתג שלא יכנסו בה עניינים בלתי רצויים.

תפקידו של הנשיא

כיצד מתיישבת התוועדות מיוחדת לרגל יום ההולדת עם מאמרי חז"ל המזהירים מכל עניין של גאוה? • אין זה עניין פרטי, אלא המשכת ה"יפוצו מעיינותיך חוצה" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. ישנו עניין שבאמת היה מן הראוי להבהיר לפני זמן רב, אלא שחשבו שהדבר מובן מעצמו, אבל אף-על-פי-כן, מכיוון שיש מקום לחשש שמא אין הדבר מובן ופשוט, יש צורך להבהירו בדיבור. הדברים אמורים ביחס לסיבתה של התוועדות זו. ובהקדמה:

על-פי תורה, ובפרט חלק המוסר והחסידות שבתורה, הרי אחת ה"מדות" הכי מושללות בתכלית היא - מידת הגאוה, להיותה שורש ומקור כל המדות דהיפך הטוב כו'. ועד כדי כך, שאפילו "שמינית שבשמינית" מושלל בתכלית, שכן, אף שיש דעה בגמרא¹ ש"תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" ("צריך שיהיה בו מעט גאוה"²) - הרי הרמב"ם [שביום זה מסיימים את לימוד ספרו³] פוסק להלכה⁴ "בשמתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה", וכן פוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁵ ש"יתרחק מזה עד קצה האחרון" [. . .] ועל-פי זה מתעוררת שאלה ותמיהה: כיצד מניחים שכולם יתאספו להתוועדות בקשר עם כבודו של אדם!?

ב. אמנם, עניין זה פשוט כל כך, עד שלא היה מקום לספק שמישהו יכול לטעות בדבר: התוועדות זו אינה קשורה עם "יחיד", איש פרטי, וכיצא-כזה, אלא עם ה"קבוצה" כולה, עם תורתה, ועם הרצון, התכלית והכוונה בפעולותיה - כהמשך למאתיים שנות קיומה של תנועת חסידות חב"ד, ולפני זה - תנועת החסידות הכללית. ובמילא, לא נוגע (כל כך) עניינם של האנשים העומדים בראש התנועה, כי אם עניינה של התנועה, ואדרבה: האנשים - "נושאי עול" המה, ובלשון הגמרא⁶: "כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם".

דוגמא לדבר: ידוע⁷ הפתגם אודות השמחה והריקודים ד"שמחת תורה" - שבצצם, ה"תורה"

א. ישנו עניין שבאמת היה מן הראוי להבהיר לפני זמן רב, אלא שחשבו שהדבר מובן מעצמו, אבל אף-על-פי-כן, מכיוון שיש מקום לחשש שמא אין הדבר מובן ופשוט, יש צורך להבהירו בדיבור. הדברים אמורים ביחס לסיבתה של התוועדות זו. ובהקדמה:

על-פי תורה, ובפרט חלק המוסר והחסידות שבתורה, הרי אחת ה"מדות" הכי מושללות בתכלית היא - מידת הגאוה, להיותה שורש ומקור כל המדות דהיפך הטוב כו'. ועד כדי כך, שאפילו "שמינית שבשמינית" מושלל בתכלית, שכן, אף שיש דעה בגמרא¹ ש"תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" ("צריך שיהיה בו מעט גאוה"²) - הרי הרמב"ם [שביום זה מסיימים את לימוד ספרו³] פוסק להלכה⁴ "בשמתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה", וכן פוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁵ ש"יתרחק מזה עד קצה האחרון" [. . .] ועל-פי זה מתעוררת שאלה ותמיהה: כיצד מניחים שכולם יתאספו להתוועדות בקשר עם כבודו של אדם!?

לכאורה, הרי זה דבר הכי מבהיל בכלל, ובפרט - כאשר מקשרים זאת עם עניין של חסידות, ובפרט - במקום קדוש, בית-כנסת "שמגדלין בו

יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן¹⁹, ולהשתדל בדרכי נועם אצל כל הרבנים שיעשו זאת. הידורים²⁰:

* אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים אותן אפילו לילדים²¹.

* נזהרים ביותר ממצה שרויה. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד ואחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי-פירות], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירוורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות אשר מים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירוורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל לתוכו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]²².

דוהו מכאן ולהבא - וניצל מאיסור בלי-ראה ובל-ימצא עד שעה זו. ולא שאין בו מעשה - לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו]. 5) אפילו למאן-דאמר דלוקין עליו - צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבלי-ראה ובל-ימצא אלא באופן שאין לוקין - או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד - רגע ביטול הקנייה - קאי בלאו דלוקין עליו. 6) אפילו אסתי-מצילומר דבטלה המכירה למפרע - הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח.

ולבסוף, ע"פ הוראותיו ותיקונו של הרב, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לטטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".

19) בסידורו - נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעתה"ח שער הכולל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ריי"צ שי' בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבותינו' להרה"ג רש"ב שי' לוין מהדורה חדשה - תשע"ד. 20) ב'רשימות', חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדמו"ר היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות - הטעם שלא יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש"י. ולא נתפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

21) 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט"לא על היחס למצות מכונה.

22) ספר-המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים - ע"פ 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מט.מה. (המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה - אין בזה חשש 'שרויה').

נשיא דורנו, להשתדל - ובפרט רבנים, שו"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור - לשלוח לחג הפסח למכריהם (על-כל-פנים בעבור הסדרים) מצות עגולות אפיות בעבודת-יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים¹². בפרט - יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם¹³. "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי - הרי זה משוכח"¹⁴. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'¹⁵.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו - כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה - שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת ברגע שירצה¹⁶.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או ייפוי-כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי-חמץ¹⁷. יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח¹⁸.

12) ספר-המנהגים עמ' 37.

13) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.

14) אג"ק כרך יא עמ' ו.

15) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.

16) 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.

17) אג"ק כרך כ עמ' קפג.

18) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קד.

ושם (כדי להפיס דעת המערערים): מובן שיהירו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה - (1) פשיטא כמה מהנ"ל לא יעשו זה. (2) גם בנוגע לנחשדים - ודאי כוודאיות התיקון - לא הווי. (3) אפילו בנוגע להנוטל - לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמוה"ו שי' תמח סעיפים גי'ד] כי אם גוול הוא מה שנוטל ותו לא מיד. (4) אפילו להאומר [א"ה: ראה שו"ת משנה-שכיר ח"ב סי' קיח] דבטלה המכירה - י"ל

6) מגילה כז, רע"א.

7) שבת י, רע"א. וראה רמב"ם הל' תפילה פ"ה ה"ד. שו"ע אדה"ז או"ח סי' סז.

8) סיום תפילת העמידה (מברכות יז, א). וראה לקו"ש חט"ז ע' 326.

9) הוריות י, סע"א ואילך.

10) סה"ש תש"ד ע' 36.

1) סוטה ה, א.

2) פרש"י שם.

3) ראה לקמן סי"ג ואילך (בגוף השיחה שם).

4) הל' דעות פ"ב ה"ג.

5) או"ח סקנ"ז ס"ג.

הלכות ומנהגי פסח

לדאוג למעות חיטיין⁵, מזון ולבוש⁶, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל – קופת צדקה, משלו, וכן ספריי־קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא – הגדה של פסח. ומה טוב – שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיוצא בזה⁷, מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל⁸.

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חם, או שמא נשתהה בתוכו משקה חם מעת לעת"⁹. הנהגה שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח, ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹⁰.

"סדר לדוגמה": בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעלידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹¹.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר

(5) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובאו"ו החיבור, לענין 'שואלין ודורשין', עיי"ש (ראה סיפורי־חסידים, מועדים, סיפור 294).

(6) ראה 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399, 339 ועוד.

(7) במכל־שכן ממה שעל־פי־דין (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ח. טושו"ע ושו"ע־אדמוה"ז או"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים. (8) ספר־השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י צאנז"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו על־פי הוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.

(9) שו"ע אדמוה"ז סימן תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנ"ש שלא להכשירים גם מאיסורים, וראה בס' 'הגעלת כלים לפסח' פי"ג סעיף נט. ולגבי דורלקס ופייקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בס' הנ"ל פי"ג סעיף שעה.

(10) ראה במבוא לס' הנ"ל, אות י'.

(11) אג"ק כרך י עמ' שנ.

"בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה!... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח"².

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות – אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול־המועד פסח, שבחור"ל הוא יום ב' דחג־הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחור"ל הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו וייסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושי חו"ל) לשמור כיום־טוב³.

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנהגה בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח – כשנמצאים במקום אחר. וקל להבי"ן"⁴.

יש להתחיל בהכנות למבצע פסח, ובכלל זה

(1) ידועה תמיהת הרבי (אג"ק ב'תרמ"א, ח"ט עמ' כב) על כך שחלק מאנ"ש קיבלו את המצות שלא מה'לשכה האירופית' של כ"ק אדמו"ר מהר"י צ"נ"ל. אמנם בס' 'ימי תמימים' (ח"ב עמ' 392) מפורט מאילו מאפיות באה"ק השיגו (עכ"פ בשנת תשי"ט) את המצות ללשכה האמורה, ורובן לא היו מאנ"ש, הרי שאין זה קשור ליצרן דווקא.

(2) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' תעא ס"ד. ובחק־יעקב שם ס"ק ז הביא משיירי כנה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש־חודש, והובא באחרונים. בשו"ת איגרות־משה או"ח ח"א סי' קנה (דף ערבא ואילך) מבאר מקור למנהגם ולמנהגו. ובס' מצות־מצווה (פי"ב ס"ק כט) כ' שכיוון שהטעם הוא משום חביבות המצווה, הרי אפילו במצות של חמץ ראוי להימנע מלאכול, דשווין במראיתם וטעמם, ע"כ. וע"ע (ולכאורה יש לברר עד כמה הן חמץ ממש. ע' בשו"ע אדמוה"ז סי' תנה ס"ל ג. ועכ"פ יש מקום להחמיר בבוקר ערב פסח עצמו, וכ"כ בנטעי־גבריאל פסח ח"א פ"ב הערה כב).

(3) היכל־מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה בס' 'נתיבים בשדה השליחות' עמ' קג ואילך, והסיכום בעמ' קנג. וזה דלא כנהוג בין כמה מרבני אנ"ש לפסוק בזה כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב (אף ש"ל שהכוונה כאן לאורחים שלא מאנ"ש). וע"ע.

(4) היכל־מנחם כרך ג' עמ' קצג.

ולא נפסק חסו־שלום, אלא עוד זאת, שנראה וניכר בגלוי החיבור עם מקורו.

"חוצה": הפצת המעיינות צריכה להיות עד למקום החוצה, היינו שכאשר ישנה נקודה בעולם (ועל אחת כמה וכמה – בעולם היהדות) שהיא עדיין במצב של חוצה ביחס לתורה ויהדות – יש להשתדל ולעשות כל התלוי בו שגם שם יגיעו המעיינות, לא רק מי המעיין, אלא המעיין עצמו, ובאופן של הפצה דווקא –

אזי צריכה להיות העבודה באופן ד"כולנו", ויתירה מזה: "כולנו כאחד", היינו, שמתבטל החילוק שבין "ראשיכם שבטיכם" ל"חוטב עציך ושואב מימך", עד שכולם נעשים למציאות אחת, "קהל גדול" – לשון יחיד.

וטעם הדבר – מכיוון שהמצב ד"כולנו כאחד" פועל וממשיך את ברכתו של הקב"ה, כמו שכתוב "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ולכל לראש – ברכת הצלחה בעבודת הפצת התורה והיהדות, עד לאופן של "פיצו מעיינותיך חוצה".

ד. אמנם, כדי לפעול את עניין "כולנו כאחד", בה בשעה שמצד טבע בני אדם (כפי שהטביע בהם הקב"ה) כל אחד הוא מציאות בפני עצמו – צריך להיות אחד, אשר עליו נאמר¹⁶ "תהיה עבד לעם הזה", שתפקידו להשתדל כפי כוחו לפעול את עניין האחדות, כולל – גילוי עניני תורה כנתינתה מהר סיני, שהרי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה מסיני"¹⁷, ועל אחת כמה וכמה – תלמיד ותיק כמו נשיאי התורה והחסידות, ובפרט – חסידות חב"ד, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ובימינו אלו: מכיוון שנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נמצא ב"עולם האמת" – זקוק הוא שגם בעולם דלמטה יהיו לו "רגלים" ו"ידיים" וכל שאר האברים, שיעסקו בהפצת תורתו עד למעשה בפועל. וכדי שכל זה יהיה בהצלחה – צריך הדבר להיעשות באופן מאורג, ולכן, ישנו אחד, אשר "עבד לעם הזה נתתיך", שתפקידו לארגן פעולות אלו. ומכיוון שכן, הרי לא נוגע מי הוא כו'; מה

(16) מ"א יב, ז.
(17) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפ"ו. ויק"ר רפכ"ב. וראה לקו"ש ח"ט הערות 201. וש"נ.

היא זו ששמחה ורוקדת, אמנם, מכיוון שהתורה זקוקה ל"רגלים" – לוקח יהודי את ה"זכות" (תוך כדי תקוה שהוא ראוי לכך) להיות בבחינת "רגלים" לתורה, ועלידי זה יכולה התורה לרקוד ב"גמרה של תורה" [..].

וכן הוא בענייננו – שזקוקים לבשר ודם שישתדל, ביחד עם העזר דכמה וכמה מישראל, לשאת את התורה, להמשיך את "שלשלת הזהב" דתורת החסידות, עם כל הפרטים שבה, ועל אחת כמה וכמה ה"כלל" שבתורה – "המעשה הוא העיקר"¹¹, ליישם את כל ענייני תורת החסידות בפועל ממש, שעלידי זה נשלמת הכוונה של עשיית דירה לו יתברך בתחתונים, "ושכנתי בתוכם"¹².

ג. ביאור הדברים בפרטיות יותר: כדי שתומשך ברכה והצלחה בכל עניני עבודתם של ישראל, שכללותם – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ובמיוחד – עלידי העבודה ד"פיצו מעיינותיך חוצה",

כמדובר כמה פעמים¹³ אודות הדיוק בג' תיבות אלו:

"פיצו": אין להסתפק בלימוד התורה לעצמו, לימוד במספר אנשים, או אפילו לימוד עם "קהל", אלא הלימוד צריך להיות עד כדי כך שהתורה מתפשטת באופן של "הפצה" – שלא בערך לגבי סתם לימוד ודיבור בתורה, כמובן מפירוש תיבת יפוצו בפשוטו של מקרא.

"מעיינותיך": תכונת המעיין היא – שמימיו מחוברים בתמידות עם שורשם ומקורם ללא כל הפסק, שאז יש בו את כל התוקף והעילוי של מעיין, מה שאין כן כשנפסק החיבור עם שורשו ומקורו, "העבירו על גבי בריכה והפסיקו"¹⁴ – אין לו דין "מעייין"¹⁵. ובענייננו – שלימוד והפצת התורה צריך להיות באופן שניכר בגלוי הקשר והחיבור עם המקור. היינו לא מבעי שהוא מחובר למקור

(11) אבות פ"א מ"ז.
(12) תרומה כה, ח.
(13) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ואילך. ח"ה ע' 432 ואילך. ח"י ע' 244 ועוד.
(14) מקואות רפ"ה.
(15) ראה לקו"ש ח"ד שם בשוה"ג. ח"ה ע' 433 בהערה. ח"י שם הע' 5. וש"נ.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת מצורע¹,

ה' בניסן

אין אומרים 'אב הרחמים' לפני מוסף ו'צדקתך' במנחה - בכבל שבת שאין אומרים בה תחנון.

יום שלישי

ח' בניסן

תקופת ניסן - יום שני בלילה אור ליום שלישי, בשעה 12:39 [שעון קיץ]².

(1) כמה שינויים עברו על קריאת שם זה בדברי רבותינו: (א) "כ"ק מו"ח אדמו"ר היה משתמט מלהזכיר את שם הפרשה [מצורע]. בספרים שונים היא נקראת "פרשת טהרה" [וכן הורה הביי' לועד כתיבת ס"ת לילדי ישראל, לכתוב בתעודת לילדים שזכו באות בפרשה זו, אבל... [הוא] בכלל לא רצה לקרוא בשם כלשהו, אלא לכל היותר כתב או אמר את היום בחודש וכדומה" (לקוטי שיחות ח"א עמ' 239). (ב) מאוחר יותר אמר הרבי: בדורות האחרונים, מנהג ישראל (טור וש"ע או"ח סי' תכח [וכן נדפס בלקוטי תורה, היום יום, לקוטי שיחות ועוד]) לקרוא בשם זה (לקוטי שיחות ח"ז עמ' 100), והסביר הטעם: מכיון שקרוב כבר הגילוי ד'אתהפכא חשוכא לנהורא, לעשות מ'מצורע' - תורה, "תורת המצורע" (שם עמ' 103). (ג) מאוחר יותר הוסיף, ששם זה רומז שכבר מרגישים קרוב לביאת משיח צדקנו, שנקרא בשם זה (ישעיה נגד, סנהדרין צח, א"ב, לקוטי שיחות ח"ב עמ' 79, וביותר בספר השיחות תנש"א ח"ב עמ' 490 ואילך, עיי"ש).

(2) ראה שו"ע אדה"ז סי' תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקרה] בשעת התקופה (ומעט אחר מותר - ראה שו"ע רבינו סי' ר"ד). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא ברמ"א יו"ד קטז סי"ה, וצ"ע בשו"ע רבינו, ח"מ הל' שמירת גוף ונפש סי' ד' (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק ה' עמ' 1773. במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לשתיית מים והשמיט עניין זה. פרטים בהירות זו נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' סי' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ובלוח כולל חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים.

בלוחות מופיעה השעה 12:00, והשעה האמורה בפנים היא בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות האמצעי, ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.

יום שישי

יום הבהיר י"א בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בשנת תרס"ב, דור שביעי לנשיאי חב"ד. התחלת שנת המאה ושלוש עשרה להולדתו.

יום התועודות. היום מתחילים לומר מזמור קי"ג. לאחר אמירת המזמור של הרבי אומרים את המזמור המתאים לכל אחד, לפי מספר שנותיו³.

בקריאת שמו"ת, קוראים הן את ההפטרה לפרשת השבוע (אחרי - "הלוא כבני כושיים") והן את ההפטרה דשבת הגדול ("וערבה") - אף שאינה נאמרת כלל השנה למנהגנו!⁴

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה"⁵.

"כל שלושים יום לפני הפסח טוב להיזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמוץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח"⁷.

(3) באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נע (כרך יו"ד עמ' נג, נעתק בסוף המ'לואים' לקובץ המכתבים שבסו"ס התהלים 'אהל יוסף יצחק') מסר את המנהג שקיבל אדה"ז "מרבנו בשם רבו מורנו הבעש"ט, לאמור [פרק זה] אחר תפילת שחרית, קודם אמירת השיעור תהלים בכל יום כנהוג". למעשה כתב הרבי ש"אפשר לאומנם [=הפרקים למספר השנים של כל אחד] לאחר השיעור חדשי", ואף שהביא את ההוראה האמורה, כתב הרבי "ובכל זאת יש לומר אשר שעת הדחק שאני" (אג"ק חט"ו עמ' רלד. שלחן מנחם או"ח ח"א ס"ע עדר), וכן נהגו תמיד במניין של הרבי, גם כשהרבי התפלל כש"ץ, לומר את הפרקים הללו, גם פרקו של הרבי, אח"כ. לכאורה פשוט, שפרקו של הרבי צ"ל לפני הפרק דכאו"א.

(4) 'רשימת היום' ס"ע שצא.

(5) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח, ובפרט בישיבה, כולל אברכים ובית מדרש - ראה ערוך השולחן שם ס"ו.

(6) 'שלושים יום' מתחילים מיום הפרים עצמו, שו"ע אדמוה"ז שם ס"א.

(7) שו"ע אדמוה"ז סי' תלו סכ"ג.

שנוגע הוא - התפקיד דהמשך פעולתו ועבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

ישנו סיפור ידוע - שהיו מספרים ב"חדר" - על אחד מגדולי ישראל האמיתיים, שניהן כ"דיין" ו"רב" בעיר ואם בישראל, שבמבנה גופו היה קטן קומה וצנום. נטפלו אליו פעם כמה ממנגדיו, וטענו, הייתכן שיהודי קטן קומה וצנום כמותו יכהן כ"דיין" ו"רב" בעיר גדולה כזו?! נענה ואמר להם: אמנם קטן קומה וצנום הנני, אבל ה"כיסא" - גדול הוא...

ה"כיסא" - תורתו ופעולותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - גדול הוא, ולכן, לא נוגע כל כך אם זה שיושב עליו הוא קטן קומה וצנום, מכיוון שה"כיסא" הוא גדול - כיסאו של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר!...

ה. על-פי זה מובן שמה שמוצאים "עילה" ו"סיבה" להתועודות הקשורה עם יום הולדת של איש פרטי - הרי זו "סיבה חיצונית" בלבד, שיש בכוחה לסייע לעיקר ותכלית העניין - להגדיל ולהרחיב את ה"כיסא", היינו, הגדלת והרחבת לימוד תורת החסידות והפצתה חוצה:

כשיבואו ליהודים ויאמרו להם, בואו והתאספו לשמוע על דבר הפצת התורה ומצוותיה, עד להפצת המעיינות חוצה - הנה מטבע הדברים שכל זמן שלא מקשרים את הדבר עם מאורע מיוחד, יש אמנם כאלו שבאים להשתתף ולהתייעץ יחדיו בכל הקשור להפצת היהדות והמעיינות חוצה, באופן ש"איש את רעהו יעזור", אבל יש כאלו שאינם באים סתם, כי אם בקשר עם מאורע מיוחד.

ולכן, כשיש "עילה" ו"סיבה" שיכולה לגרום לכך שיתאספו כמה וכמה יהודים כדי להתחזק בהפצת היהדות והמעיינות חוצה - יש לנצל את אפילו באופן ד"שלא לשמה", כציווי והבטחת חז"ל¹⁸ "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", שכן, העיקר הוא שיתוסף בתכלית ומטרה העיקרית - הוספה בלימוד החסידות, והוספה בקיום המצוות בהידור, היינו, לא רק על-פי דין, כי

(18) פסחים נב, וש"נ. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' תשובה פ"י ה"ה. טושו"ע יו"ד סרמ"ו ס"כ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

אם לפני משורת הדין, ובזה גופא - מצד "מידת חסידות" (כלשון הגמרא¹⁹), שזהו אופן נעלה יותר מאשר "לפנים משורת הדין".

1. ובנוגע לענייננו:

הקשר עם יום הולדת של איש פרטי - אינו אלא סיבה חיצונית כדי להסביר, אפילו לאיגרויהודי, "מה יום מיומיים", מה פתאום מתאספים יהודים יחדיו כדי לדבר אודות הפצת היהדות והמעיינות חוצה, ולכן, יש למצוא הסברה שתתקבל אפילו בשכלו של איגרויהודי.

ומכיוון שכן - שוכחים שקישרו זאת עם יום הולדת של איש פרטי, שהרי אין זו אלא הסברה חיצונית בלבד, כדי שעלידה יבואו לידי תוצאות טובות - הפצת היהדות והמעיינות חוצה.

ולאידך, כשלא רוצים לנצל עילה וסיבה הנ"ל מפני "ענווה" - הנה בנוגע לעצמו ישנה אמנם תכלית הנהירות מעניין של גאוה, אפילו לא "שמיינית שבשמיינית" בלבד; אבל עניין זה הוא על חשבון מה שיחסר בענייני העבודה דהפצת המעיינות חוצה, שזהו תפקידו - "עבד לעם הזה!" ובכגון דא, ידוע²⁰ פתגם והוראת אדמו"ר האמצעי - בנו וממלא מקומו של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך - כפי שסיפרו חסידים מדור לדור [. . .] "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן!"

ותוכן הדברים: גם כאשר הדבר עלול להזיק לו ח"ו, עד כדי כך, שנעשה בדוגמת "ציבעלע" ("בצל"), דבר חריף, שאי אפשר לאכול בפני עצמו, כי אם בתור "תבלין" לתבשילים אחרים, שעלידו נעשים "מטעמים", תבשיל נעים וערב ביותר, ודוגמתו בנמשל - שנעשה בבחינת "תבלין" לכל אותם יהודים הנמצאים סביבו, אף שהוא בעצמו בא לידי רגש של ישות, ועל זה באה ההוראה - שהכול כדאי כדי לחזור ולהפיץ חסידות, וכן הפצת התורה בכלל, וכן תוספת הידור בקיום המצוות כולם.

(מהתועודות י"א ניסן ה'תשמ"ה. התועודות תשמ"ה כרך ג עמ' 1692-1696)

(19) שבת קכא, ב"מ נב, וש"נ. וראה רמב"ם הל' מכירה פ"ב ה"ב.

(20) לקו"ש ח"א ס"ע 328 ואילך. חכ"ד ע' 144.

מרגישים שמשיח עומד אחר כתלנו

מה בין דורות הראשונים לאחרונים?

...עליפי כל הנ"ל יובן גם העניין שבדורות הראשונים הייתה נקראת הפרשה "זאת תהיה" ובדורות האחרונים נקראת היא "מצורע":

אמיתית העניין של "אתהפכא חשוכא לנהורא", שהחושך עצמו יהפך לאור, יהיה רק לעתיד לבוא. כי אז יהיה גילוי העצמות, שרק מצדו (שלגביו האור והחושך בשווה) יתכן אופן זה שב"אתהפכא".

ולכן בדורות הראשונים, כאשר עדיין היו "רחוקים" מהגילוי שלעתיד, ועוד לא האיר ה"ויצא הכהן אל מחוץ למחנה גו" – שטהרת המצורע תבוא מצד המצורע עצמו – ובגילוי היה אז רק את "זהובא אל הכהן", עוד לא קראו פרשה בתורה בשם "מצורע", כי בשעה שטהרת המצורע באה מצד גילוי אור מלמעלה ולא מצד ענינו עצמו, הרי מצורע זה – מצד ענינו הוא – לא נהפך לתורה אור;

אלא היות וידעו שלעתיד לבוא כך יהיה שהחושך עצמו ייהפך לאור, קראו את הפרשה "זאת תהיה", שלעתיד לבוא תהיה "תורת המצורע" – המצורע ייהפך ל"תורה".

[. .] אך בדורות האחרונים (שנקראים עקבתא דמשיחא) מורגש אצל יהודים העניין של משיח. יהודים שומעים ומרגישים שמשיח "הנה זה עומד אחר כתלנו", ויותר מכך, לכותל יש כבר חלונות וחרכים; עוד יותר, הוא – משיח – "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים", הוא מסתכל ומשגיח עלינו (אין זה אלא שאותו לא רואים – וזהו רק בגלל שכתלנו – הכותל שלנו – מסתיר) ולכן עושים יהודים גם מ"מצורע" – פרשה בתורה, כי כבר מאיר בתורה הגילוי דלעתיד של "ולילה כיום יאיר".

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 103)

משיח משגיח ומצפה – מתי יסיימו בירור הרע שבחיצוניות

...עליפי הנ"ל מובן גם מה שמוצאים בסנהדרין, שאליהו אמר לרבי יהושע בן לוי שמשיח "יתיב ביני עניי סובלי חלאים", ורש"י מפרש: "מנוגעים והוא נמי מנוגע"; גם – השקלא-וטריא בגמרא בנוגע לשמו של משיח, ושלדעת רבנן "חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי – רש"י) שנאמר אכן . . חשבנוהו מנוגע גו".

...יש לומר הביאור בזה: נגעים מבטאים את מצב היהודים בזמן של עקבתא דמשיחא, שישנה "התבררות הרע" בפנימיות הגוף והנפש (של כללי-ישראל) ונשאר רע רק בחיצוניות, כך שכבר אוחזים במצב של "זכו". ובפרט בדורותינו אלו, כאשר יהודים שומעים ומרגישים שמשיח "הנה זה עומד אחר כתלנו"; ועוד יותר: לכותל כבר יש "חלונות" ו"חרכים", ועוד יותר: משיח "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" – הוא "משגיח" ומצפה, מתי כבר נסיים את ה"פכים קטנים", "לצחצה את הכפתורים" ולסיים את הבירור "שבסוף לבושיו" –

שאז מגיע משיח תיכף ומיד.

(תרגום מלקוטי שיחות חלק כב, עמ' 70 ואילך)

ומכיוון שאכן נבחר ר' יהושע בן פרחיה לנשיא, איגלאי מילתא שמצד עצמו בוודאי שנא מכל וכל את הרבנות (כפירוש רש"י במנחות שם: "בתחילה הייתי שונא את הרבנות") ומשמיא קא זכו ליה.

אמנם מכיוון שנכנס לתפקידו זה – נשיאות שהיא לטובת עם ישראל, ועשה בזה והצלחה, הרגיש ש"לכך נוצרת", לכן אמר לאחר-מכן שכל האומר לו לירד מתפקידו, כלומר – שרוצה למונעו או אפילו להצר את המשך תפקידו עלי אדמות בשליחותו לטובת כלל ישראל, הרי הוא מתנגד ובתוקף לעצה כזו.

ואמנם אצל אהרן שהיה בתכלית ענווה התבטא זה רק ב"חלשה דעתו", אבל משהו אחר יתווכח על כך בתוקף כפי מאמר ר' יהושע הנ"ל! [ובדוחק יש לומר, שזוהי אכן הכוונה ב"קומקום של רותחין" שיסביר לו בדברים היוצאים מן הלב (ראה ר"ת בספר הישר ש"ג) וילהיבנו עד כדי רותחים כו'] וק"ל.

תחושתו של אהרן הנובעת ממקור קדוש וטהור, אלא פייסו באומרו לו שלא ידאג שכן גם הוא שותף לחנוכה באופן פנימי [בקודש], מובן מכך מעלתו. מה שאין כן הנשיאים, מעלתם קשורה לזו שבחצר החיצונית].

והנה, עליפי דברי רבינו יש לבאר מאמר חז"ל (מנחות קט,ב): תניא אמר ר' יהושע בן פרחיה בתחילה כל האומר לי: עלה לה [לגדולה] אני כופתו ונותנו לפני הארי, עתה [כשעליתי לגדולה] כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין (ומעין זה בירושלמי פסחים רפ"ו), וברש"י שם: "נשיא היה, במסכת חגיגה (דף ט"ז).". הנה אמרו חז"ל "כל הבורח מן השררה שררה רודפת אחריו" (תנחומא (באבער) ויקרא ד. פס"ז שמות ד, א) ו"כל הבורח מן הגדולה, גדולה מחזרת אחריו" (עירובין י"ב; וראה ביאורי אדמו"ר הזקן בנושא, בעניין משה רבינו ע"ה ושמעון בן שטח וכו' – בסידור ובלקוטי תורה).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

יסודתו בהררי קודש

על מה התבטא הרבי "יש לי תאוה" ... ומה ביקש מבחור שאיבד את תפיליו? • כיצד מקיימים מצות צדקה בשבת, ומה לגבי צדקה במוצאי־שבת? • טעם להדפסת ספרים לרגל י"א ניסן... • על מה התבטא הרבי שיש לחשוש מ"דרכי האמורי" • כיצד ביאר את שיגור מזוזה לגוי על ידי רבי יהודה הנשיא, ואיזה טעם־פנימי יש לבאר בדברי רבי יהושע בן פרחיה • רשימה נוספת בסדרה

(הגהות מיימוניות הלכות חמץ ומצה פ"ו ה"ז, ב"י או"ח סו"ס תנד).

דיבר טוב על ישראל...

בשיחת ליל ערב חג־השבועות תשד"מ (התוועדות תשד"מ כרך ג' עמ' 1885) אמר הרבי:

כאשר פוגשים יהודי שלא חסר לו דבר... שייך עניין הצדקה על־ידיה שמקבל את פניו בסבר פנים יפות.

ועל דרך זה ביאר כ"ק אדמו"ר כמה פעמים אופן קיום צדקה בשבת־קודש, על ידי אמירת דברים טובים וסבר־פנים־יפות.

ולכאורה מעין מקור לכך ב'ספר החינוך' מצוה תעט:

"שכל המהנה את חבריו בין בממון בין במאכל או בשאר צרכיו או אפילו בדברים טובים [=בדיבורים טובים], דברים נחומים בכלל מצוות הצדקה היא ושכרו הרבה מאד".

אחדות בארץ ישראל

בריבוי אגרות מכ"ק אדמו"ר (ראה גם כרך כא עמ' רפט) מדגיש הרבי שדרושה זהירות מעניין המחלוקת ובפרט בארץ־ישראל; והנה על אתר

ה'תאוה' של הרבי...

בהתוועדות כ"ב מנחם־אב תשל"ג השמיע הרבי שיחה מיוחדת במעלת 'כולל אברכים', והתבטא אז (צוטט ב'התקשרות' גליון נ עמ' 15):

יש לי תאוה שיהיו אברכים שיהיו עסוקים בלהט בלימוד ("וואס זאלן זיך קאכען אין לערנען")

ביטוי זה יש להשוות למובא ב'תורת כהנים' ריש פרשת בחוקותי: "מלמד שהמקום מתאוה שיהיו ישראל עמלים בתורה".

מחילה לשם שמים

מעשה בנער יהודי בטורנטו שבקנדה שתפיליו נעלמו בבית־ספרו. אביו כעס על כך מאוד והנער ניצל את ההזדמנות לכתוב על־כך לרבי. הרבי השיב לו באיגרת לבית אך ביקשו, כי מאחר שתיווצר שאלה של קיום מצוות הנחת תפילין שלא ברשות [על ידי מי שיגיעו התפילין אליו] – שימחול מחילה גמורה למי שנטלן... (בעקבות המאורע והמכתב התקרב הנער לחסידות ולרבי וכיום הוא מגדולי הלמדנים והחסידים).

ראוי לציין כי מעין זה מצינו במסכת סוכה פרק ד' משנה ד' (מב, ב): "ומלמדין אותם לומר כל מי שיגיעו לולבי בידו הרי הוא לו במתנה".

וכן הובא ברוקח שיש לנהוג כך גבי מצה

קודם התפילה, ערבי־שבת־קודש קודם הדלקת נרות ומוצאי שבת קודש אחר הבדלה...".
והדברים מתאימים לביאורי כבוד קדושת אדמו"ר (ראה שערי צדקה שם, ובין השאר – "שתהיה דווקא בזמן של עת רצון..."), ועם שיטתו של הרבי בכלל (ראה לקוטי שיחות כרך ט' עמ' 294), שכאשר מטרת הצדקה היא לתקן משהו (ומזה מובן גם לסגולה) "אינו נוגע במה שהוקצב (לחיצונים) בגזרת עליון" ואין בכך בעיה.

האדום הזה

בעבר הבאנו במדור זה ביטוי שהתבטא הרבי ב'יחידות' נגד העונדים־קושרים על ידיהם חוט אדום שהקיפו עמו סביב קבר רחל אמנו, ואמר כי קיים חשש אשר זהו מדרכי האמורי.

ויש להצביע על מקור הדברים בתוספתא שבת פרק ח הלכה ד': "הקושר חוט אדום... ור"א בר צדוק אומר הרי זה מדרכי האמורי", והובאו הדברים ב'ראשית חכמה' (פרק דרך ארץ שער ד' ד"ה אלו הן) "שהקושר על אצבעו חוט אדום... ומשם ב'אוצר יד החיים' חלק כללים אות ד' (דרכי אמורי) ושם, שהקושר על ידו כו' ואסורה. (וראה אנצ' תלמודית פרק דרכי האמורי עמ' תשו ואילך, וש"נ).

התנגדות חיובית לפיטורין?

בספר השיחות – תשמ"ח (כרך ב' עמ' 119) מבאר כ"ק אדמו"ר את הסיבה לכך "שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה כו" (רש"י ריש פרשת בהעלותך), מכיוון שעיקר המציאות של 'דעתו' של אהרן היא בשביל עבודת המשכן, הרי כשישנו עניין מסוים במשכן (ובפרט עניין עיקרי כמו חנוכת המשכן) שנעשה ללא השתתפותו, וממילא אינו יכול להשתמש בדעתו בשביל עבודת המשכן בעניין מסוים זה (אף שעוסק בכל שאר ענייני עבודת המשכן) – פועל עליו הדבר חלישות במציאות הדעת כולה שעיקרה בשביל עבודת המשכן.

[ויעויין שם הלימוד מכך לזמן הזה. ויש להוסיף – שמהמשך הדברים שהקב"ה לא דחה את

הערה שם 39 שמביא את ה'פני משה' שהיה "יהודי חשוב" – אבל רוב האחרונים אינם סבורים כן), ומבאר בצורה בהירה וברורה, שלמרות שאין הגוי בגדר קיום מצות מזוזה (ויתרה מזה, בית בשותפות נכרי פטור ממזוזה – שולחן־ערוך יו"ד ר"ס רפ"ו, עיין שם במדכי כו'), הרי כיון שהמזוזה היא חפצא של "שמירה", הרי גם במקרה שמדובר בגוי יש מקום ל"מנטרא לך" – ובפרט, מוסיף הרבי, לפי גרסת השאלות (סימן קמה) נפעלה מיד השמירה ו"מיד ברחא אותה שדה כו".

צדקה במוצאי שבת

ועוד בענייני צדקה:

כ"ק אדמו"ר הורה כמה פעמים לערוך מגביות וכן חילק דולרים לצדקה במוצאי־שבת־קודש, וטרח לבאר זאת (ראה 'שערי צדקה', היכל מנחם, עמ' קמב ואילך), כי לכאורה הדברים הם בסתירה להוראת כבוד קדושת אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, שצווה לזוגתו הרבנית לבקש בערב שבת־קודש גם עבור הוצאות מוצאי־שבת־קודש [כדי שלא להתעסק עם כסף במוצאי שבת. ראה שם הביאורים].

ומעניין לציין כאן מספר הוראות מיוחדות מכבוד קדושת אדמו"ר מוהרי"צ מהשנים תרפ"ב ותרפ"ג (אגרות־קודש כרך יד עמודים קכ"ט ורמ"ד) לאלו הזקוקים לזרעא־חייא־וקיימא. בראשונה הוא כותב:

"שתפריש (בלי נדר) ג' מטבעות (...אין הריבוי והמיעוט נוגע), אחד לצדקת רבי־מאיר־בעל־הנס, אחד לתומכי תמימים ואחד לקופת רבינו, בכל ערב שבת קודש קודם הדלקת נרות, בשני, בחמישי ובמוצאי־שבת־קודש אחר הבדלה, וימלא השם־יתברך משאלות לבבם לטובה ולברכה... (בבקשה שלא לספר ממכתב זה לשום אדם...)"
בשנייה:

"על דבר שאלת האיש... אשר זה שמונה שנים [=אין להם ילדים] כו', נכון הדבר אשר תשאל בעצת רופא, ואם יאמר לעשות מה – יעשו. והשם־יתברך ישמח לבבם בקרוב בזרעא חייא וקיימא. יקחו על עצמם בלי־נדר ליתן מטבע אחת (איזה שתהי'ה) לצדקה של לומדי תורה, ביום ב' ה'

מפרש שם: "ובפרט... אשר חורבנה בבית שני היה אקמצא ובר קמצא".

ויש לציין לזוהר הק' (חלק ג' צג,א) על הפסוק "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" - כי רק בארץ ישראל הם יכולים להיות עם אחד - "ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה איקרון אחד, ולא אינון בלחודדיהו".

‘שהחיינו’ על ספרים

כמה וכמה מספרי תורתו של הרבי הופיעו לקראת י"א ניסן - יום הולדתו [כמו: לקוטי שיחות כרך א (תשכ"ב), ד (תשכ"ד) ה (תשל"ב) יו"ד (תשל"ה); ביאורים לפרקי אבות (תשמ"ב). ועוד] ואולי יש לומר שרצה רבינו לצרף זאת כסניף לעניין 'שהחיינו' ביום הולדתו.

דהנה מצינו מחלוקת בעניין 'שהחיינו' על קניית ספרים חדשים: הרדב"ז (שו"ת ח"ג סימן תיב), מהר"י אישקפאה (בתשובה שבסוף שו"ת מהר"י בי רב סימן סב), ומהר"י אלגזי מחייבים. וכן הוא דעת מהר"ם מרוטנבורג (הובא במגן אברהם סימן רכג ס"ק ה).

אמנם המגן אברהם עצמו חולק על-כך וסבור כי "דווקא כלי תשמיש אבל על ספרים חדשים אינו מברך, דמצות לאו ליהנות ניתנו" וראיתו מסימן כב (בטור-שו"ע) - שדווקא על טלית חדשה מברכין שהחיינו משום דסוף סוף הוא בגד, מה שאין כן על תפילין.

אך היעב"ץ פסק (מור וקציעה סימן רכג) כדעת הראשונים "שהגומר ספר שחיבר בחידושי תורה... בכתובה וכל-שכן בהדפסה שיש לו לברך שהחיינו שכן עושים סעודת שמחה לגומרה של תורה, שאין שום קניין... שיש בו שמחה יותר מזה". והחיד"א ב'מחזיק ברכה' (רכג, ז) כתב דפשיטא שחייב להודות לה' שזיכהו לכך, אלא שהסכים עם המגן אברהם שאין לברך בשם ומלכות, אלא יברך בלא שם ומלכות!

וכן פסק ב'ברית עולם' ע' ס"ח (סימן תתרכ) שהמדפיס ספר חדש יברך בלא שם ומלכות או כמו שעשה הרב 'גדולי תרומה' שכשגמר להדפיס ספרו גדולי תרומה דרש ברבים לשבח ה' יתברך. והנה כ"ק סבור שביום הולדת' דרושה נתינת

שבח והודיה להשם יתברך (שיחת אחרון של פסח תשמ"ח בארוכה, ועוד), וכמבואר שם:

גם אם תימצא לומר שאין חיוב דאמירת ברכה כו', פשוט שאין זה שולל ח"ו נתינת שבח והודיה להשם יתברך ומתוך שמחה...
אם כן בנידון-דידן יש לומר שבהדפסת ספרים היוצאים לאור לרגל היום - הוי כסניף ל'שהחיינו' וכו'.

כתבי חסידות בארץ-הקודש

בתורת מנחם כרך כד (עמ' 232) מופיע הסבר לעובדה שבארץ ישראל נמצאו הרבה ביכלאך [=כתבי חסידות] מתורתו של אדמו"ר האמצעי - משום ששלח שלוחים לארץ-הקודש והבטיח לשלוח להם את מאמרי החסידות שלו, בכתב-יד קדשו.

ויש להצביע על מעין מקור לזה (נוסף למצויין שם בהערה 43) באגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ כרך א' עמ' טז: "שצריכים לחפש בהגניזה דירושלים (והעיקר כפי ששמעתי בחברון) שבודאי ימצאו שם כתיבת יד מרבינו הצדיקים כמו כ"ק אדמו"ר האמצעי וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ועכ"י כו".

ד' מינים של אדמו"ר

כ"ק אדמו"ר עודד את המנהג בחיי כבוד קדושת אדמו"ר מוהרי"צ שיברכו על הד' מינים של חותנו, וכן הונהג החל משנת תשי"א שברכו כולם על הד' מינים שלו (ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רצד-רחצ).

יש לציין כי מנהג כזה היה נהוג מקדמת דנא אצל כמה וכמה מגדולי ישראל, כמו שמביא בשו"ת 'תשובה מאהבה' חלק א סימן א':

"ומעיד אני עלי שמים וארץ, שראיתי אחד היה ר[ו]צה לברך על אתרוג המהודר של רבינו הגאון האמיתי נ"ע [=בעל ה'נודע ביהודה']... - (אלא שלא הניחו כששמע שרוצה לומר 'לשם יחוד' בניגוד לדעת הנודע-ביהודה - חלק או"ח סימן לה ויו"ד סימן צג).

והטעם בפשטות למנהג זה "כי היה תמיד

מהדר מן המהדרין אחר אתרוג המהודר בכל מיני הידור וכסף וזהב לא היה נחשב בעיניו מאומה אף שהאתרוג היה בתכלית היוקר" (וראה גם פרדס חב"ד גיליון 18 עמ' 292-293).

וניתן לומר, שזהו גם הטעם בפשטות למנהג כפי שהיה אצל רבותינו נשיאינו לברך על ד' מינים של האדמו"ר [ויש אומרים שכך אכן החל המנהג: כשלחסידיים לא היו ד' מינים משל עצמם], מלבד העניין הסגולי והעיקרי שראו בכך החסידים.

להיכן נעלם ה'רכוש גדול'?

בלקוטי שיחות (כרך י"ז עמ' 85) מביא הרבי בין התמיהות המתעוררות אצל הבן המסב בשולחן ה'סדר', את השאלה הבאה: כיוון שבני ישראל יצאו [ממצרים] 'ברכוש גדול', כהבטחת השם-יתברך, איך ייתכן, אפוא, מצב של עניות בין בני ישראל, כפי שנוכח בעת 'שולחן הסדר' בו נוכחים גם כאלה שהם [בכלל] 'דכפין' ו'דצריך' - אורחים עניים? "

ויש להוסיף:

אמנם בחז"ל איתא (פסחים קיט,א) שרכוש גדול הזה בא סנחריב ונטלו מאחזו, בא חזקיה ונטלו מסנחריב, ופירש הרשב"ם כשבא המלאך והכה במחנה. אך ה'בן חמש למקרא' עדיין לא למד הא דאיתא בגמרא ומדרשי חז"ל. ועוד ועיקר:

מפלת סנחריב הייתה בליל פסח (שמות רבה פי"ח, ה). ילקוט שמעוני מלכים רמז רמא. רש"י ד"ה ועוד - מגיל לא, א. ראב"ע ישעי' כט, ל. רד"ק מלכים שם. אור זרוע סימן רנו ד"ה וגומר), [או בט"ז ניסן - רשי ישעי' ט, ב, ל, לב. תוספות יו"ט מגילה פ"ג מ"ה. רש"י לשמות רבה שם. רש"י ישעי' לב, כט. תרגום דה"י"ב לב, כב]. ואם-כן, סוף סוף חזר ה'רכוש גדול' לישראל בחג הפסח! ומובנת תמיהת וקושיית הבן - בשיחת הרבי.

הידור חדש עם הנישואין

בליקוטי שיחות (כרך יט עמ' 210, ובפרט שם עמ' 213 ואילך) הובא, שכאשר בונה אדם 'בית חדש', נדרש לקבל על-עצמו גדרים וסייגים

חדשים (הידורים) בענייני תורה ומצוות, עיין שם בהרחבה.

יש לציין כי בהקדמה לספר 'עזר מיהודה' על התורה (ברוקלין תשנ"ט) מביא הגאון רבי עזריאל יהודה לייבוביץ דברים כדלהלן: "ה'לבושי מרדכי' זצ"ל אמר בשם מרן החתם סופר זי"ע שכל אחד צריך לקבל עליו חומרא אחת אחר נישואיו". והדברים מתאימים עם המבואר בשיחת כ"ק שם. ועוד בקשר לחתם-סופר:

בלקוטי שיחות כרך ט"ז (נעתק ב'שערי המועדים' חודש אדר עמ' לב ואילך) דן כ"ק בעניין משנכנס אדר בשנה מעוברת אם הוא גם באדר ראשון ומסקנתו:

שגם משנכנס אדר ראשון צריך להיות העניין דמרבין בשמחה. ולהעיר שכן מובא [מועשה רב] גם במכתבו של החתם-סופר (שו"ת חושן משפט סוף סימן כ): "כאור בוקר ליום ג' שהוכפל בו כי טוב, א' דראש-חודש אדר ראשון שמרבים בו בשמחה".

מזוזה — לגוי?!

בעניין שיגור המזוזה על ידי רבי יהודה הנשיא לארטובן - אינו יהודי (כמסופר בירושלמי פאה פ"א ה"א הובא בבראשית רבה סוף פרשה ל"ה), מצינו באחרונים שמתחבטים בביאור הדברים: יש שכתבו כי רבי שלח המזוזה לא על מנת שיקבענה בפתחו, אלא כדי לבטא את הרעיון שאין העיקר אבנים טובות ומרגליות אלא חכמת התורה, ובוה סימלה המזוזה את חשיבות חכמת התורה (עץ יוסף לב"ר שם. שו"ת גינת ורדים או"ח כלל ב', כח).

ויש שכתבו כי היה ברי לו לרבי שארטובן יתייחס למזוזה בדרך כבוד וישמור על קדושתה, אך לא לכל גוי מותר לשלוח (שאיילת יעב"ץ ח"ב קכ"א).

ועוד ביארו שהיה לרבי טעם מיוחד לשלוח לו מזוזה אף שלא נכתב הטעם במפורש. ואם יש סיבה, כגון חשש לאיבה (על פי הרמ"א יורה דעה רצא, ב) מותר לתת לגוי מזוזה (הגאון רבי משה פיינשטיין, אגרות משה יורה-דעה א, קפד).

אבל כ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו (לקוטי שיחות כרך יט עמ' 126) נוקט בפשיטות שהיה גוי (ראה